

Üçlü Birlik

Üçlü birlik Hristiyan inancının en temel inancıdır. Bir grubun sapkın olup olmaması genelde bu konu hakkındaki görüşleri üzerinden belli olur. Tek olan Tanrı üç kişi; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tur. Bazı görüşler bu konuda farklı farklı açıklamalar yaparlar Oğul'un sonradan edinildiği görüşler örneğin Samosatlı Pavlus gibi Adoptionizm(Oğul edinmecilik; Bu görüşün sapkın olma sebebi İsa'nın vaftiz olunca Oğul olduğunu söylemesidir. Lakin Luka ve Matta'daki anlatıdan anlıyoruz ki İsa daha çocukken bile Tanrı'nın Oğlu'ydü.) gibi görüşler çoğu zaman tarihte çıkmıştır. İskenderiyeli Arius'un görüşleri gibi birçok görüş patlak vermiştir. Bu konuda anaakım evrensel Hristiyan görüşü şudur; Baba ezeli ve ebedidir. Başlangıcı yoktur sonu yoktur. Oğul ezeli ve ebedidir. Başlangıcı yoktur sonu yoktur ve Baba ile ezeli ebedi paydaşıktadır. Yaratılmamıştır ancak doğmuştur. Kutsal Ruh' ezeli ve ebedidir. Başlangıcı yoktur sonu yoktur. Baba ve Oğul ile ezeli ve ebedi bir paydaşıktadır. En basitinden bir açıklama yapmamız gerekirse insanın üç kişiliği üzerine Sigmund Freud'dan bir fikir alıntısı üzerinden gidecek olursak insan nasıl İd, Ego ve Süperegö olmak üzere yaratılmamış lakin sende olmuş üç kişiliğe sahipse Tanrı'da yaratılmamış bu üç kişidir. Hepsisi öz olarak Tanrı'ya eşittir. Lakin hiçbirisi birbirlerine eşit değildir. Baba, Oğul değildir. Oğul, Kutsal Ruh değildir. Baba, Tanrı'dır. Oğul, Tanrı'dır. Kutsal Ruh, Tanrı'dır. Varoluş ya da yapısal açıdan birbirlerine üstünlükleri yoktur. Yalnız görev olarak birbirleri arasında bir üst-ast ilişkisi vardır. Oğul yeryüzünde İsa Mesih olarak bedende iken Baba'dan konumsal ve yücelik olarak ast mertebesindeydi. Lakin varoluş ve öz yapısı bakımından Baba ile eşittir.

Bazı insanların biri "Baba" diğeri "Oğul" ise nasıl olurda birbirlerine öz yapı olarak eşittirler ve ezeli ebedidirler diye sorabilir. Bu konuyu ele almamız gerekirse; Baba'nın Baba olarak anılması için Oğul'un varlığı olmak zorundadır. Oğul şayet ki bazı akımların Ariusçuluk gibi Yehova Şahitliği gibi grupların iddia ettiği gibi sonradan yaratılmış olması ve Tanrı'nın onu kullanarak evreni yaratmış olması şu durumda biraz tutarlı değildir. Çünkü Oğul'un Oğul olarak adlandırılması ve tanımlanması için nasıl Baba'nın varlığına muhtaç olduğu gibi Baba'nın Baba olarak adlandırılması ya da var olması Oğul'un varlığına borçludur. Haliyle Tek olan Tanrı'da özellikle Baba ve Oğul'un Tanrılığı birbirlerine egemen olmadan ki öyle olsa bu Tabbiyetçilik olurdu. Birbirleri ile ilişkileri daimdir. Bu konuda Tanrı'nın bu üç kişide yaratması ve işlerini sürdürmesi basitinden bakılması gerekirse Tevrat'ın Yaratılış bölümünün ilk üç ayetine bakacak olursak; "1 Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı. 2 Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhü suların üzerinde hareket ediyordu. 3 Tanrı, "Işık olsun" diye buyurdu ve ışık oldu." Direkt Tanrı vahyinin ilk başında Tanrı'nın Ruhü, Tanrı ve Tanrı'nın yaratmakta kullandığı Söz'ünü görmekteyiz. Bunu hemen bizlerin algısına daha açıklayıcı bir anlatımla söylememiz gerekirse; Tanrı, Söz'ü aracılığıyla yaratmıştır. Haliyle bir kimse Tanrı yaratmak için Söz'e muhtaç diyebilirdi. Eğer ki Söz(Grekçe Logos) Oğul olup Tanrı'da ezeli ve ebedi bir paydaşlıkta bulunmasaydı.

Hristiyanlık tarihinde bu konuda birçok açıklama ile Üçlü Birlik anlatılmaya çalışılmıştır. Bunlardan en bariz iddia bizlerin Triteist(Üç Tanrı) olduğumuzu savunan kişilere karşı Kapadokyalı Kilise Babalarının yaptığı Üçlü Birliğin Tek Tanrı olduğu yöneltti açıklamalardır. Kısa bir örnek vermemiz gerekirse Büyük Basileos; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'u güneş örneği ile anlatmaktadırlar. Güneşin bir çekirdeği bir ışını bir de ısı vardır. Baba çekirdek, Oğul ışın Kutsal Ruh ise ısıdır. Bu üçü birbirlerinden farklıdır ama hepsi özünde güneştir. Bir sosyal örnek ise Nazianzolu Gregorius'tan gelmektedir; Kutsal

Kitap'ta adı geçen ilk aile olan Adem, Havva ve Şit hepsi de özlerinde insanlar fakat üç farklı kişidirler. Ne Adem Havva'dan insan özü olarak farklıdır ne de Şit Her ikisinden insan özü olarak farklıdır. Üçü de insan özü bakımından birbirlerine eşittirler. Dilimiz de kişi ve öz kelimeleri kullanılmaktadır. Grekçe'de ise şu iki terim kullanılmaktadır "ousia(öz/madde)" ve "hipostasis(öz/kişi)", Tanrı tek ousia'dır üç hipostasis'tir. Bu konuda dördüncü yüzyıl Hristiyan ilahiyatçılarından önce Latince konuşan Kartacalı Tertullianus şu tarz bir örnek vermiştir "uno substantia tres personae"

Günümüz Hristiyanlığında birçok sapkın Üçlü Birlik yorumu(Feminist teoloji yanlıları, postmodern teoloji yanlıları, süreç teolojisi yanlıları, metaforik teoloji yanlıları vb.) vardır. Bunlardan hemen hemen hepsi geçmişte sapkın ilan edilen grupların görüşlerine dayanır. Günümüzde yapılan bir sapkın görüş ise Modalizm adı verilen eski çağdaki Sabelliusçuluktur. Bu görüşe göre Tanrı tarihte önce Baba sonra Oğul en son Kutsal Ruh olarak işlev göstermiştir. Bir nevi Tek olan Tanrı üç maske taktığını öne sürmektedirler. Lakin gerçekten Üçlü Birliği araştırırsanız bu görüşün Kutsal Kitaba ve Üçlü Birlik öğretisine uyduğu söylenemez çünkü bu öğretiye göre Baba Oğul'a kişi olarak eşittir öz olarak da eşittir. Bu görüş Baba'nın çarmıh üzerinde acı çektiği yorumu ortaya çıktığından ötürü Kutsal Kitabın tamamıyla karşı olduğu bir Tanrı yapısı anlatısı vardır. Eğer bu görüş doğru ise İsa'nın "Baba onları affet" sözü çok doğru bir söz değildir. Çünkü Tanrı zaten bütün doluluğuyla o sırada Oğul'da kendini göstermektedir. Haliyle nasıl olurda başka bir Baba olabilirdi. Hepsini tek tek kaleme almamız gerekirse onlarca yüzlerce belki de binlerce farklı Üçlü Birlik görüşü vardır. Lakin bunlardan sadece bir tanesi Kutsal Kitaba uygundur. Diğerleri bazı açılardan iyi açıklamalar gösterse de diğer yönlerden oldukça eksikleri olan açıklamalara sahip öğretilerdir. Haliyle onları yanlış öğreti dememiz kesinlikle yerindedir.